

Hubay Jenőtől, hegedün előadta Halász Gedeon, 5. o. t. 9. La nichée sous le portail, Victor Hugótól, szavalta Seethal Ferencz, 5. o. t. 10. Tihany nimfája, (Dal) ezimbalmon előadta Gallasy István, 8. o. t. hegedün kísérté tanára Késmárky Árpád ur. 11. Le corporteur vaudois, Chénédollétól, szavalta Nemes Bálint gróf, II. o. t. 12. Magyar népdalok, előadta a F. J. N. ifjusági zenekara. 13. Das Grab am Buentó, Platentól, szavalta Cirlea Aurél, 5. o. t. 14. Templomária, Stradeliától, gordonkán zenekari kísérettel előadta Szilassy Károly, 15. The Gift, Goldsmithtól, szavalta Szilassy Károly, 8. o. t. 16. Petőfi jóslatos költeményei, írta és felolvasta Gallasy István 8. o. t. 17. Nouvellette Nr. 1, Schumanntól, zongorán előadta Somssich Andor 7. o. t. 18. Részlet a «Janus»-ból, Csiky Gergelytől, (I. felvonás, 3. és 7. jel. Személyek: I. Béla, magyar király Halász Mór, 8. o. t. Janus, Belusvár ura Patay Tibor, 6. o. t.) 19. Rajta előre! (induló) Becker Edétől, előadta a F. J. N. és a főgymnasium ifjusági vegyeskara.

A **kassai** áll. főreáliskola «Eötvös önképző köre» február 20-án tartotta X. rendes gyűlését. A jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése után Görög Gyula tanárelnök ur a tárgysorozatra tér, mely szerint Fenyvess Ödön 8. o. t. szavalta Vörösmarty: «A vén cigány» cz. költeményét; Azután Béler Béla 8. o. t. olvasta fel a «Szeretlek» cz. költemény humoros, ügyes bírálatát s a költeményt elveti. Bermann J. 5. o. t. szavalta «Ebresztő» cz. költeményt. Most Megay Ernő 7. o. t. bírálja a «Lemondás» cz. költeményt és azt elfogadja. Szerzője Wilhelm Frigyes 8. o. t. főjegyző, ki közkívánatra költeményét fel is olvasta. Gaiger Herbert szavalta még Tompa: «Uj Simeon» cz. költeményét. Végre Reichmann Kálmán 8. o. t. felolvasta «Virágos harcmező» cz. elbeszélését, mely után, a tárgysorozat ki lévén merítve, a gyűlés 1/26-kor feloszlott.

A **brassói** róm. kath. főgymnasium egyik törekvő fiatal növendéke, Szép Lajos 5. o. t. folyó hó 3-án jobblétre szenderült.

A **brassói** róm. kath. főgymnasium önképzőköre február hó 6-án gyűlést tartott, melyet Széle B. 7. o. t. szép szavalata nyitott meg Csengy G. «A fogoly lengyel» cz. költeményével. Ezután Tótpál J. 7. o. t. Petőfinek «Két ország ölekezése» cz. költeményét, Vaszi V. 7. o. t. pedig Vörösmartynek «Az élő szobor» cz. költeményét szavalta. Most a főszerkesztő olvasta fel a «Február 4 ike» cz. elbeszélés bírálatát, melyben az elbeszélés

nem fogadja el. Ezt «Az én eszményképem» cz. elbeszélés felolvasása követte, szerzője, Altstädter O. 7. o. t. által. Majd Balázs Jenő 7. o. t. olvasta fel «Kicsiny fecském» cz. költeményét. Ezután Rotter A. 7. o. t. Tóth K. «Előre» cz. költeményét, Kovácsy L. 5. o. t. pedig Petőfinek «A ráb» cz. költeményét szavalta, mire a gyűlés névsorfelolvasással véget ért.

Az **egri** főgymnasium «Vitkovics»-köre f. hó 21-én tartotta rendes gyűlését. Elnök ur megnyitván a gyűlést, a mult gyűlés jegyzőkönyvét olvasta fel az új főjegyző és a jegyzőkönyv néhány hiba kijavításával hitelesített. Ezután «A kereszt diadala» cz. történelmi értekezést mindkét bírálója elfogadta, szerzője Sir Gábor 8. o. t. «Üdvözlég Mária» cz. vallásos költeményt mindkét bíráló dicsérettel fogadta el, szerzője Sir Gábor 8. o. t. «A falusi élet» cz. humoros jellemképét, a kör dicsérettel fogadta el, szerzője Barsy István 8. o. t. «A karácsony est» cz. művet együttes bírálói, mint rosszat elvetették. Lajosy Géza 5. o. t. szavalta Petőfi «A jó tanító» cz. humoros költeményét. Nagy János 7. o. t. szavalta Váradi «Szép Ilona» cz. költeményét. Hakker Béla 6. o. t. szavalta Kisfaludi K. «Sastoll» cz. költeményét. Ezután következtek a pénztári és titkári jelentés. A titkár, a beérkezett 6 művet bírálatra kiadta. Ezután a gyűlés bezárattott.

Szerkesztői telefon.

Spitzer L. Pancsova. Hornyánszky Viktornál. — **W. Béla.** Trencsén. Az Eötvös kollegiumban. tanárjelölteket nevelnek, még pedig ingyen. A megüresedő, helyekre az év végén szokták kiírni a pályázatokat s ezt mi is közölni szoktuk. — **Kerekes P.** Eperjes. A könyvet e hó végére okvetlenül megfogja kapni. — **Kiss Gy.** és **Ödön Pétervárad.** A kért ívet elküldtük ha nem kapták meg, akkor a postán veszhettek el, — ez esetben ujjabbal nem szolgálhatunk, mert csak az az egy példányunk volt meg. — **R. L. Kikinda.** Névtelen közleményeket nem veszünk figyelembe. — **O. G.** Debreczen. Szívesen látjuk, de jövőre a papírnak csak az egyik felére írjon. — **G. K.** Budapest. A szép kis cikket a közlendők közé soroltuk. Mihelyt helyünk lesz rá, kiadjuk, — de azért egy kis türelemre lesz szüksége. — **Nemo.** Sajnálatul kell tudomására hoznunk, hogy kíváncsiságát nem elégíthetjük ki. — **K. Z. Papa.** A tudósítások azért maradtak el, a miért a fejtörő kérdések: nem volt rá elég hely. Ez azonban ne akadályozza a további buzgóságában. Tessék ezt a körnek is tudomására hozni. *Több kérdésre a jövő számban.*

«Kosmos» müintézet nyomása. Budapest, VI., Aradi-utca 8.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA AJÁNLVA.

Előfizetési árak:
Egész évre ..... 4 frt.
Fél évre ..... 2 frt.
Negyed évre ..... 1 frt.
Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:
Dr. RUPP KORNÉL
főgymnasiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és könyvnyomda és hírlapkiadó részv.-társ.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, IX., Soroksári-utca 31.
KIADÓHIVATAL:
Budapest, VI., Teréz-körcut 23. sz.
KÉZIRATOKAT
nem adunk vissza.

Diák-turistaság.

Főntebbi czimmem figyelemre méltó vezető cikkely jelent meg a «Turisták Lapja»-nak október havi füzetében, mely annál is inkább magára vonta érdeklődésünket, minthogy első renden a középiskolai ifjuságra vonatkozik. A «Tanulók Lapja» a középiskolai ifjuság avatott organuma lévén, készségesen karoljuk föl az abban kifejtett eszméket és vállalkozunk arra, hogy megvalósításukra propagandát indítunk, természetesen akkor, ha az ügy megfordul az illetékes hely előtt s nem csupán eszme marad, hanem tényleges alapot nyer.

A diák-turistaság fejlesztését már régóta hangoztatják hazánkban, de fájdalommal bevallva, minden eredmény híján. Abból az elvből indultak ki, hogy a turistáskodás fontos gyakorlatába okvetlenül be kell vonni a serdültebb ifjuságot. Száz oka van ennek; a tapasztalás, a világratermettség, a praktikus önállóság előmozdítása az utolsók közé tartoznak ezek között. Első sorban áll azonban még két hatalmasabb motívum, melyek a turistaság mivoltát magasabb szempontból tanítják méltatni.

Az első az eszményhitőség ápolása, melyre az ifjuságnak, különösen pedig a mi anyagias korunk ifjuságának oly életbe vágó szüksége van. De hát mi köze van ehhez a turistáskodásnak? A köztudat, kivált a vaskalapos, orránál előbbre nem látó köztudat mindig hajlandó szánakozó mosolylyal illetni a turistaságot, magát a turistát pedig oly neveltséges lénynek veszi, ki órák hosszat gyalogol inaszakadtából és mászsa a hegyeket, pedig mi haszna van az egészből? Jókora adag lábfej és ama kellemes koczkázat, hogy lepottyan valami

feneketlen mélységbe. Érett megfontolással véve azonban a dolgot, épen azok lesznek neveltségesek, kik ilyen elvekethangoztatnak. Czafolatul és egyszer-smind tételünk bizonyítására elég lesz *Eötvös Loránd* bárónak szavait idézni:

«Turista az, a ki utra kel azért, mert foglalkozásának egyformasága, gondjainak sokasága közepett álmaiban feltűnik előtte egy olyan szebb világ, melyben zöldebb a fü, kékebb az ég, magasabbak a hegyek, szebbek vagy különösebbek a házak, barátságosabbak az emberek s a ki ez álomkép eredetijét fáradságtól vissza nem riadva keresi — keresi, s mert hiszen e földön élünk, talán soha meg nem találja, de azért jó kedvét el nem veszti, hiszen örömet épen ez a keresés teszi».

Mi argumentál ennél ékesszólóbban a turistaság lényegében rejlő eszményi vonás mellett? S mire állhat a tétel jobban, mint a tanulóifjuságra, mely egy esztendei testet-lelket megviselő munka után üdülésre, megújulásra vágyik? Rugékonyságát sehol kellőbbképen vissza nem nyerheti, mint a természet üde ölen, regényességre áhító hajlamát sehol hatalmasabban ki nem elégítheti, mint a sötét erdőtől koszorúzott hegyekben, az emberektől nem igen bolygatott, őserőt lehelő tájakon.

A másik motívum a honismeret terjesztése. Általános a panasz, hogy nem ismerjük hazánkat s azoknak, kiknek módjában állana a megismerés, eszükbe sem jut, hogy ezért lépéseket tegyenek. Ha turistáskodni akarnak, elébe helyezik a külföldet Magyarországnak. Számos magyar ember előtt, ha a Tatráról és az erdélyi havasokról beszélnek, úgy rémlik, akár csak az afrikai Kilimandzsaróról, vagy a mexikói

Papocatapell-ről lenne szó. Pedig a mi Kárpát-jaink természeti szépségek és vadregényes vonzóság tekintetében kielégítik a legkényesebb turista igényeket is, a Magyar-Turista-Egyesület pedig különféle alkalmatosságok és kalauzok által könnyebbíti hozzáférhetőségüket.

Ifjuságunk is ilyen közönybe eshetik hazánk természeti szépségei iránt: ezt meg kell akadályozni; róluk csak holt fogalmakat és henye képzeleteket táplálhat: módját kell ejteni, hogy az eset ellenkezője álljon be. Epen erre irányul a most meginduló mozgalom, mely a diák-turistaság fejlesztését tűzi ki maga elé célul.

Mintául és ösztönző például a «Deutscher und Oesterreichischer Alpenverein»-től kezdeményezett diák-szálló intézmény szolgál. A német és osztrák diákok évente rejszámra kelnek útra az Alpesekbe s az egyes városokban és községekben diák-szállók várják őket készen,

s ott elenyészően csekély árak mellett pihenést és ellátást nyernek.

Ezt az intézményt hazánkban is meg kell honosítani! És a «Turisták-Lapjának» cikk-írója örömmel jelzi, hogy végrehajtása már nagyrészt elő van készítve. A vendéglősök közül sokan kilátásba helyeztek bizonyos 20—50% közt ingadozó kedvezményt, sőt egyes helyekről, mint pl. Tátrafüredről és Salgótarjánról, e fontos turista központokról határozott árakat jelöltek meg.

Vegyék erélyesen kézbe az ügyet, tisztazzák a helyzetet, dolgozzák ki a részleteket: és akkor már az 1897. év folyamán utra kelhetnek a vidám diákkaravánok, vállalkozó tanáruk, vagy más, szakavatott egyéniségek alatt. Nagy haszon, valóságos áldás lenne az ifjúságra nézve, ha az ügy elvesztené még mostan eszmei mivoltát és a teljes valóság, az életbelépés terére menne.

A rétségek fia.

(10)

— TRELLE FERENCZ ifjúsági regénye. —

MÁSODIK FEJEZET.

Már vagy három hét telt el azon nap óta, midőn Osborne Pál megjelent a magányosan lakó trapper hajlékában.

Az erőteljes fiu nemesak, hogy iszonyu sivatagi utjának utóhatásait kiállotta, de az ifjúságnak új viszonyokhoz gyorsan hozzá-törődő simulékonyásával mihamar megbarátkozott a pusztai élettel, magányos társai között. Hamar hozzászólt a törpének kezdetben oly visszataszító külsejéhez és valósággal fiui szeretettel ragaszkodott a trapperhez, kinek széles, férfias keblében szinte gyermekies szív dobogott. E ragaszkodást csak fokozta az öregnek majdnem atyai gyöngédsége. A széltől és naptól barnított, magas növésű fiuból, ki inkább ifju volt már, mint gyermek, kin a Puck kezeműve bivalybőr-vadász ing pompásan festett, merész és ügyes lovas vált ezen pár hét folyamán, mialatt napkeltétől fogva majd nap-estig folyvást lovon ült, mihez természetesen nagyban hozzájárult a paripára termelt Puck-tól szolgáltatott bő oktatás.

Mint vadász is nagy tökéletességre vitte és golyója a tyukot most már röptében eltalálta. Gyakorta volt a trapper meg Puck társaságában bölényvadászaton és már majd egy tucat ily hatalmas állatot elejtettek, bőreiket pedig a tanya közelében akasztották ki száradóra.

Pál is leterített egyszer jól célzott lövésével egy izmos állatot.

Ezen idő alatt sem Cayugas, sem törzsének emberei közül senki sem mutatkozott a tanya táján. Csak egyszer és pedig nyolcz nappal előbb törte meg egyedüllétüket egy idegen látogatása. Egy kereskedő, ki néhány megrakott öszvérrel és szolgálójával északról jött, tért be hozzájuk rövid pihenésre, mielőtt utját kelet felé folytatná.

A kiowákkal és az északibb vidéken tanyázó dakotákkal üzött kereskedést és most hazatérő-félben volt. Ez az ember nem tudott sok újat mondani, de évek óta üzleti viszonyban állott a vörösbőrűekkel s töviről-hegyire ismerte szokásaikat, eljárásaikat. Beszéd közben ezt kérde:

— Barátságos lábon áll-e ön a kiowákkal, Grizzly?

— Tudomásom szerint nem épen, válaszolt ez nevetve.

— Ugy akarok önnek valamit mondani, viszonzá erre a kereskedő. Én csak annyiban törődöm az indiánok dolgaival, a mennyiben a magam érdekeibe vágnak. Mint kalmárembernek, valamennyivel jó viszonyban kell lennem és csak akkor nyulnék puskához, ha tulajdonomat és vagyonomat kéne megvédelmezni. De ha a kiowákkal nem állanék jó vi-

szonyban, bizony az ön helyében kissé meszebb, keletre ütném föl tanyámat.

— Ugyan miért?

— Sok esztendeje ismerem a vörösbőrűeket, de azt még nem tapasztaltam, hogy lett volna tanácskozásuk a Pig-sziklán, melynek következése gyanánt veszedelem ne hárult volna a fehérekre.

— Hát volt ilyen? Nagyon jól ismerem a Pig-sziklát.

— Mult héten gyülekeztek ott össze a sio-uxok és kiowák főnökei.

— Hm, vélte a trapper, alkalmasint a sio-uxoknak van néhány szó beszélni valójuk *Uncle Sam*-mal.*) De nem hiszem, hogy most, vadászás idején harciba kezdenének, sem, hogy ide jönnének, hol mi keresnivalójuk sincs. Azonkívül a cheyennek és komáik, az arraphoe-k, sűrűen vadásznak mostanában a rétségen. Ha a tanácskozás vést jelent, mi még nem tény, mint hogy az indiánok néha békés ügyeik elintézése végett is a Pig-sziklán jönnek össze, úgy a fürgeteg északnyugatra csap le.

— Lehet, de én kitérnék az utjából. Ismeri-e ön *Varjutoll* főnököt?

— Hallottam, hogy egyiküknek az a neve.

— A vén, higgadt *Manganas* főnök halála után ő lépett most a törzs élére és adázul gyűlöl minden fehért. Megvallom, örültem, mikor nem láthattam többé ennek az embernek sötét arcát.

— Ugy? *Varjutoll*? Ezt a nevet megjegyezzük. És cheyennek nem vettek részt a tanácskozásban?

— Egy lélek sem.

— Hm. Nos, nem akarok hódítani: a sio-uxok valami ördögi csinyre akarják megnyerni a kiowákat. Hallja csak, uram, ön bizonyára találkozni fog a vadászó cheyennekkel. Ezek az én barátaim. Tegye meg nekem azt a szivességet, mondja el a «Fekete Felhő»-nek, vagy Cayugas fiának, vagy bármely törzsbeli-jüknek azt, mit nekem itt elbeszél.

Az ember megígérte ezt és utját tovább folytatta kelet felé.

Azóta nyolcz nap telt el és bár néhányszor messze elbarangoltak észak felé, a legcsekélyebb jel sem merült föl, mi arra mutatott volna, hogy a kiowák vadászataikat a déli vidékekre kiterjesztették. Ennélfogva a kereskedő intelme folytán beállott pillanatnyi aggodalom mihamar elenyészett.

*) Az egyesült Államok tréfás elnevezése az U.-S. United States kezdőbetűkről.

Alig emelkedett föl ma is a nap a horizon fölé, midőn Pál kilépett a kunyhó küszöbén és vidáman köszöntötte az üde reggelt. Puck is legott hozzá csatlakozott.

— Kialudta-e magát a *Fiatal fenyő*? (ilyeténképen keresztelte el a törpe a karsu, sugár fiút).

— Igen, Puck, felelé nyájasan Pál, már megelégettem az alvást és nyakamba készülöm venni a rétséget.

— Alszik még az öreg?

— Nem, az öreg nem alszik már, ficzko, hangzott a trapper szava és nyomban rá ő maga is kilépett a szabadba. Készítsd el a théat, Puck és ha ma vadászni akartok, magatoknak kell mennetek. Tegnap ugyais, mikor a Verdigris partján mászkáltam, megrándult egyik inam és most néhány napi pihenőre van szük-ségem.

A Verdigris az Arkansasnak egy északi mellékfolyója volt, mely a tanya fölött néhány mértföldre szakadékos sziklapartok közt hőmpölygette tiszta habjait a folyó felé.

— Jól van, bátyám, mondá a törpe, ki rendszerint így nevezte a trappert, maradj csak itthon, mi a Verdigrishez lovagolunk, hogy föl-kerjük azt a párduczot, mely ott tanyázik, oszt' kissé körülnézünk a rétségben és estére ismét honn vagyunk.

— Menjetek, gyermekek és hozzatok magatokkal néhány bölénybőrt; a vadászatok eredménye egy sem kedvező eddig. Még jó tuczat bőrt kell összeszerezni, míg utnak indulhatok keletre.

— Ma elviszem a farkasbőröket, bátyám; Pál meg akar ismerkedni ezzel a cserkészéssel s így jobban is lövéshez juthatunk.

— Legyen. Nem tudom, vajjon a bölények ritkulnak-e, vagy hogy a vörösbőrűek ott északon mindent elriasztanak-e: de tény, hogy a bölény gyéren sereglik az idén. Azt is csudá-lom, hogy a cheyennek nem adnak magukról életjelt, azoknál sem mehet jól a vadászat.

Miután hármásban elköltötték a reggelit, Pál és Puck füttyszóval szolitották elő közelben le-gelésző lovaikat, kukoricával megetették, a tanya mellett fölbugyogó forrásban megitták és megnyergelték őket. Az egész napra szánt eleségen és puskáikon kívül ijjat és nyilakat is vittek magukkal. Pál nagy szerencsével próbálkozott meg az ijjazással. Nem feledték el azt a két kieszerzett farkas-irhat sem, melyek-ben még benn volt a koponyafedő és vidá-man száguldottak éjszaki irányban a rétségbe.

Néhány, sebes menetben megtelt mértföld

után lépésre szorították paripáikat. Néhány kósza antilope-n, rétségi nyulakon és tyukokon kívül érdemesebb vadat nem láttak.

— Nem vágyódom vissza wigwamjaid után, Pál? kérde a törpe.

— Nem igen, Puck, ez a vad, mozgalmas élet fölöttébb tetszik nekem.

— Elhiszem azt. Az öreg azt mondja, hogy a rétség szebb, mint a ti kőből tákolt házaitok, melyek hir szerint oly sűrűen allannak egymás hátán, mint az Arkansas-menti fák.

— Igen, sok bája van a prairie-nek, napról napra jobban érzi az ember mily nagy és fenéges. Hát te nem szeretnéd egyszer meglátni a telepítvényeket?

— Nem, Pál, válaszolt szomorúan Puck. Az öreg elvitt egyszer magával, le az Arkansason, mert nem mert magamra hagyni. Hanem mikor a wigwamok tájára értünk, az emberek kinevettek és kiesűfoltak engemet, mert nem nőtem oly egyenesre mint ők. Ezen időtől fogva nem vitt el többé magával bátyám, ha bőreit eladta. Én a rétségek fia vagyok, Pál és mit sem akarok tudni a városokról meg a telepítvényekről.

Pál érezte, mennyire fájhatott e szegény embernek, a mint azok a bárdolatlan ficzkók, kik ott csavarognak a pusztaság határán, csúfondáros nótáik czéltáblájává választották. Egyébként is csakhamar észrevette, hogy a törpének bátor és nemes szive és éles esze van, ha természetétől fogva csekély is a műveltsége. Ám a trapper nem mulasztotta el, megmagyarázni neki a világot és jelenségeit, a mennyire tőle telhetett, elannyira, hogy szellemi látóköre nem végződött ott, hol a pusztaságé.

Puck gyakori érintkezése folytán a cheyenekel, meglepő könnyedséggel tanult meg annyit nyelvükből, hogy érthetően ki tudta magát fejezni. Sőt néhány dalt is, melyet a trappertől hallott, szép, csengő hangon énekelt és csudálatosképen a nélkül, hogy nehézségszerűségét észrevehetővé vált volna. Ő meg Pál szép nyári esteken gyakorta üldögéltek az Arkansas csöndes partján és a trapper nagy örömeire kettesben énekelték zengzetes dalaikat,

első sorban a szivreható «*Hazám, édes hazám*» kezdetűt, melyet Puck szerfölött kedvelt.

Pál fordított a beszéd tárgyán és ezt kérde: — Tehát te oly boldognak érzed magad itten, mint gyámatyád?

— Igen, mondá a törpe és szeme fölvillogott, ha fürgé paripát szoríthat térdem és szemem a végtelen rétséget láthatja, boldog vagyok, mint a sziklahegységek sasa, mely el-lebeg e sivatag fölött. Csak mikor az öreg el-távozik, le, a telepítvények tájára, akkor búsan üldögelek az Arkansas partján, míg vissza nem tér.

— Oly nagyon szereted?

Puck rátekintett Pálra és tekintetbőlki lehetett a csodálkozást olvasni: Még kérdezheted ezt? «Lásd Pál, mondá azután, neked volt atyád és anyád, meg lakóházad. Én minderről mit sem tudok. Mióta csak eszemet bírom, magam előtt látom a jó öreget, a ki szeretett és gondozott engem, mint párducz a kölykét. Nekem nincs anyám, csak a rétség és nincs atyám, csak a «Szürke Medve». Nem tudom pontosan, mit értetek ti, böles városi emberek «szeretet» alatt, de ha azt gondolod e név alatt, hogy örömet levágtatnám kezeimet, lábaimat, fejemet, kiszakítanám szivemet a keblemből, ha ezáltal fájdalomtól ónám meg bátyámat: úgy szeretem őt.

Oly mélységes bensőség sugárzott ki a törpe e hangjából, hogy Pál hatalmasan érezte, mennyire szívéből fakadtak e szavak és mily ragaszkodással csüng atyai barátján.

— Jó ember vagy, Puck és hálás szived van.

Mindketten elhallgattak erre és vágatásra sarkalták lovaikat. Miután jókora utat futottak be, megszólalt Puck: «Azott a Verdigris» és egy alig észrevehető sötét sávra mutatott, mely azt a völgynyílást jelezte, hol a folyó vize kilépett. «Szálljunk le és löpözzünk a parthoz, talán ráakadunk a párduczra».

(Folytatása következik.)

Velencei emlék.

A lagunakon halkan siklik tova
A gondola.

Olyan fényes az éj, oly édes a csend,
Szellő se leng.

Egy palazzó mögül, mely hangtalan, holt,
Kibú a hold
S feltámad újra, — látva, mily bús arcza,
Lelkem harezta.

«Oh te legsápadtabb csillag odafönt:
Szivem köszönt.

Tündérfényes égnek méla vándora,
Hova, hova?»

S ime hallom, a mint siklom a vizen,
Hogy mit izen:

«Czéltalan bolygok a fényben, az égen,
Tudom régen!

Kihült bolygónak nincs dalos madara,
Nics zöld galllya . . .

Jaj! Ha sorsom súlyát nem kéne vinnem,
Futnék innen.

De hiába lellem hő epedése
Nap hevére;

A földdel forogni: az én sorsom ez
S más sohse lesz!

Csak álmodhatom, hogy messze repülök,
Itt tart a rög!
. . . De isten veled! Bizony hiába mind,
— Az óra int!»

Oh hányan bolyognak a rögöz kötvé
Mindörökre!

Éz mindannyi vágya, mindannyi álma
Égi pálya.

Az útköbba virágot senkise hint:
Vértanu mind.

Forogni a földdel; az ő sorsuk ez!
S más sohse lesz!

. . . És a lagunakon csak siklik tova
A gondola.

Oly fényes az éjjel, oly édes a csend,
Szellő se leng.

Leopold Lajos.

Csudásság a költészetben.

— A csudásság tartalmi hatása — Goethe Orestese. — Téboly, mint káprázatok szülője — Schiller «Orleansi szüz»-e.
— Az öntudat, mint csudásságkeltő kútforrás. —

Esztetikai tanulmány. Irta: Kemény Aladár.

(10)

Brutus, III. Richárd, Macbeth, Hamlet, Athalia csodalátásainak meg volt a saját-ságos ismertetőjelük. A megcsábult hősök előtt a káprázat kivétel nélkül mulékony alakban jelentkezett, a csuda beállása röpké, ugy villant föl, mint a tünező lidérczfény. A szubjektív csudálatosnak most oly érvényesüléséhez fordulunk, mely a tárgyalattól alapjában eltér: a *csudásság tartalmi hatása* által.

Goethe «Ifigénia Taurisban» cz. drámájában a német-görög klasszicizmus ezen remek gyümölcsében rendit meg bennünket a csudásság tartós, szakadatlan nyilvánulásának színrehozatala által. Orestesében rettenetes káprázatok sorozatát mutatja be. Míg Euripides, ezen tárgy ókori földolgozója, nem aknáta ki, érintetlenül hagyta a helyzetnek önként kínálkozó művészi előnyeit, addig Goethe bonczoló

kése alá veszi az emberi lélek ismeretlen szöveit s oly mélységeket nyit meg előttünk, melyekről eladdig fogalmunk sem volt.

Szemünk előtt kinlódik egy ember, kit rémitő bűn emléke hajt szakadatlanul, mint átka az örök zsidót. Orestes megtorolta atyja halálát a gyilkosság szerzőjén, ki — anyja volt. Azóta az üldöző furiák körmei közt vergődik. A borzasztó tett felelőssége ugyanis annyira eltölti az anyagilkos fiu egész valóját, hogy kivész belőle minden más gondolat. Ezen örjítő eszmén evődik örökké, izgatja vele magát és lázas képzeletét, úgy, hogy mély igazságot rejt bajtársának, Pyladesnek ezen megjegyzése:

A furiák tisztét magad gyakorlod.

A borus, kiélezett tépelődés oly fogékonytá tette káprázatok iránt, hogy a mint csak gyöngö

vonatkozás, homályos utalás történik tetteire, nyomban kítör rajta a zabolálatlan képzelődés. Az aeolhárfa hangot ad a szellő leglágyabb fuvalmára: így Orestes agja is fölháborodik és fantazmákat szó a legcsekélyebb ingerre, mely rögeszméje körét érinti.

Midőn legelőször találkozunk vele (III. fely. 1. fejezet), barbár földre vetődven bolyongásában, hol minden idegent föládoznak Dianának, a halál előtt áll. Tévedező gondolatai a közel végre irányulnak s ő kifejezi azon óhaját, hogy jobb az oltáron elvérezni, mint valamely félreeső zugban, orgyilkos rokonkéztől venni a halált. Ezen eszme elégséges arra, hogy képzetársulás folytán fölidézödjék előtte a vérbűn s ezzel kapcsolatban a bűnhődés sejtelme, melynek végrehajtói gyanánt a hellén mesehit a boszú Erinyseket tünteti föl. Orestes forrongó fantáziája e bensejét gyöttrő mardosásokat kihelyezi a semmiségbe, rémitő alakkal látván el. Mindegyre üldözésüket véli érezni s az agyonhajszolt vad bősziúságával fordul elénk:

Engedjétek, ti földalattiak,
Kik a rólam folyó s minden nyomom
Festő vért szomjúzván, vadászebek
Gyanánt kergettek szünhetetlenül!
Engedjétek ti nyugtot, nemsokára
Leszállok én hozzátok! . . .
Ott, ott alant kereslek föl, holott majd
Örökbűs éjben egyesít a sors.

Még megdöbbenőbben nyilatkozik ezen esudáság ama megható jelenetben (III. 1), midőn egy elátkozott nemzedék két végső tagja egymásra akad. Orestes, Agamemnon szerencsétlen, félőrült fia nővérel, a nagy királynak ellökött leányával áll szemben.

Iphigénia, nem tudván, hogy öcsese áll előtte, Orestes után tudakozódik és ez most mintegy önnön kinjaiban kéjelegvén, rendre fölszaggatja sebeit és szilaj hévvel ecseteli szenvedéseit. És elbeszélése nem pusztán epikai forma, hanem drámai valóság, mert a papnő kérdése elevenre talál és Orestes önkivületbe esvén, hallucinál és hallucinációját szavakba önti. A káprázat halló szervéről mondhatatlan gyorsasággal ragad át látó érzékére is. Klytemnestra szavai hangoznak föl előtte a térben, ki fölbolygatja az «éj leányai»-t:

«Az anyja gyilkosát fogjátok el!
Utána fussatok: zsákmánytok ő».

Az önvád lét nélküli alakjait ijesztő pontos-
sággal és plaszticitással rajzolja maga elé.

Ezt hallva ők, éhes sasok gyanánt
Fölállnak sötét barlangjaikban,
Körültkintenek beesett szemekkel.
A bánat és kétség, e kísérik,
Vért szopni elhagyják szuglyúikat.
Előttük Acheron nagy gőzt ereszt
S a gőzfelhőben a nagy gyilkolásnak
Szünetlen eszmélése a bűnös
Fölött kereng s esztét nem szüni zavarni.

E látomást (melyből egyébként az tetszik ki, hogy Orestes tiszta tudatával birt állapotának) oly borzalmas közvetlenséggel adja elő, hogy Ifigénia fölkiáltása, ha nem is tudná már előzetesen Pyladestől, hogy ezen ifjut a bosszu angyalai ostromozzák, teljesen önmagától fakadna:

Boldogtalan! te is oly sorsba vagy,
Mint ő s azt érezed, mit ő neki,
A bűdosónak kell szenvednie.

Orestes *tébolyodott*: mélakórban szenved. Gyakran vannak ugyan nyugodt percei, de a mint örültségére tér, «hagymázos bódulásba elmerül». Belső felindulása beteges külső tünetekkel is jár. Azon izgató jelenet után, midőn nővérét fölismerte, elbágyadtan rogy össze. Tébolya azonban szívóssága daczára orvosolható. A kibéküléssel végződő tragédia célzatához híven Orestes is irt lel sebhedt szívére. Még egyszer van víziója, a 3. fölvonás magánjelenetében. Megpillantja családjának, a végzetsujtotta Tantalus-nemzetségnek erőszakos halált ért tagjait. Csak az alvilágban élvezhetnek ők boldogságot: ott ehallgat a torzsalkodás zsvaja. Képzetele egyenkint varázsolja eléje Atrust, Thyestest, ennek fölfalatozott gyermekeit, apját, anyját. Oly búskomor szelidséggel, mely könyet csal a szembe, eseng hozzájuk s ükapja, Tantalus után vágyakozik. Ezt azonban lenyügözve tartja az istenség bűnhesztő végzése.

Képzelődése oly szívós erejű, hogy még Pylades és Ifigenia beléptekor sem tágit. A balhitben ringatózó Orestes ezen megjelenést káprázatával összefüggőnek veszi és örömmel üdvözlí nővérét:

Nővérem üdv neked! Im, még Elektra
Hiányozik csak!

E kábultság azonban olyan, mint a ziman-
kós télutó, mely távozta előtt még egyszer
keményen kítombolja magát. Orestesnek ez az
utolsó káprázata, ezzel véget ér a csudás elem
szereplése a darabban. A bűdosó királyfi el-
májében szakadoznak a kinzó hypochondria
fellegei. Kihaltak látszó életkedve megújodott

erővel bukkan fölszínre és ő megható ujjon-
gással köszönti a ragyogó napot, a kék eget,
az egész bájos természetet. Maga érzi legjob-
ban az üdvös változást:

A Tartarusra szállnak, hallom őket,
Az Eumenidák és boszus morajjal
Vágják dübörögve érczes ajtait.

Mindezen pontig tárgyalt csudatünemények létrehozó oka egyazon volt a tragikai botlással: Brutus, III. Eduárd, Macbeth és Athalia látomásainak tárgya rémtetteikkel függ össze, Hamlet vízióiból pedig a későbbi, magát a hőst romlásba döntő boszu eszméje fakad. Schiller *Orleansi szüzé*-nek csudásága elűt ezen eseteiktől, annak egy eddigelé ismeretlen forrásból való származása által.

Jean d'Arcot felsőbb hatalom sugallata magasztalja föl egyszerű pásztorlányból rendkívüli lényre. Kezébe rejtélyes erő van adva: örvény szélén álló nemzetét megszabadítja elnyomó ellenségétől, de ezen isteni küldetés nehéz fogadalommal kapcsolódik össze. Pályája elején intő szótart szabja elébe:

Szerelem a szívedet ne érje,
Mert azzal földi-vágyak lángja gerjed,
Sosem lesz mátkamirtus fűtid éke,
Sosem ring öledea picinyke gyermek.

S ő elfogadja a küldetést, levetkőzi nőiességét, jóllehet tudja, hogy az érzelmekkel nem lehet könnyedén játékokat űzni s hogy föllükereke désük romlásba döntheti őt. Diadalról diadalra lépked: polyvaként szórja szét az angolokat, visszavezeti a fölzendült burgundi herceget királyához s végre megsemmisíti a legnagyobb brit hős, Talbot seregét. Rheims előtt áll és másnap kell a koronázásnak végbe mennie. Ezzel érte el a tetőpontot, innen kezdve csak dekadenciának lehet helye. A peripetia beálltát a csudás elem megvillanása jelezi. Johannát az *öntulat* marcangolása viszi a képzelődés sötétjébe. A 3. felvonás 9. jelenetében látjuk, a mint a csatatérnek egy sivar, sziklaárnyalta tájkán halad. A csend, a magányosság, az őt eltöltő vészsejtő gondolatok mind útját egyenetlik a hallucinálásnak. A bensejében tusázó eszméket egy képzelt *fekete lovag* ajkára adja, ki óva inti, elégelje meg az eddig szerzett dicsőséget:

«Nézz oda! Ott emelkedik küldetésed célja
és vége, a tornyos Rheims, ott fénylik a szent

székesegyház kupolája. Diadalmenet fényének közepette fogsz oda bevonulni, hogy megkoronázzad királyodat, beváltad fogadalmadat. Ne menj be! Térj vissza! Halgass intő szavamra!»

De Johanna erélyes lénye mihamar lebirja érzéki káprázatát. Lenyügözött akarata lassankint erőre kap, ám a fekete lovag egyre ott ködlik előtte. Összeszedi magát, ráront az árnyékra, mire az e szóval: «Halandót öl meg!» megmerevíti és eltűnik. A megmerevülés alatt igazában azon nyomasztó visszahatás értendő, melyet a lelki rázkodás hátrahagy. A képzeleti alak eltűnése egyszersmind a hallucináció végét jelenti. Johanna magához térvén, ismét a régi:

Nem volt ez ember! A sötét pokol
Csalóka képe, rémes árnya volt;
Ki fölszállott imide tülakából,
Hogy megrendítse bátor szívemet.
Kítől rettegjek én azonban, a míg
Az Urnak pallosát forgathatom?
Győzelmesen bevégezem útam,
S akár az alvilág reám rohanna,
Bátorságom azért le nem lohadna!

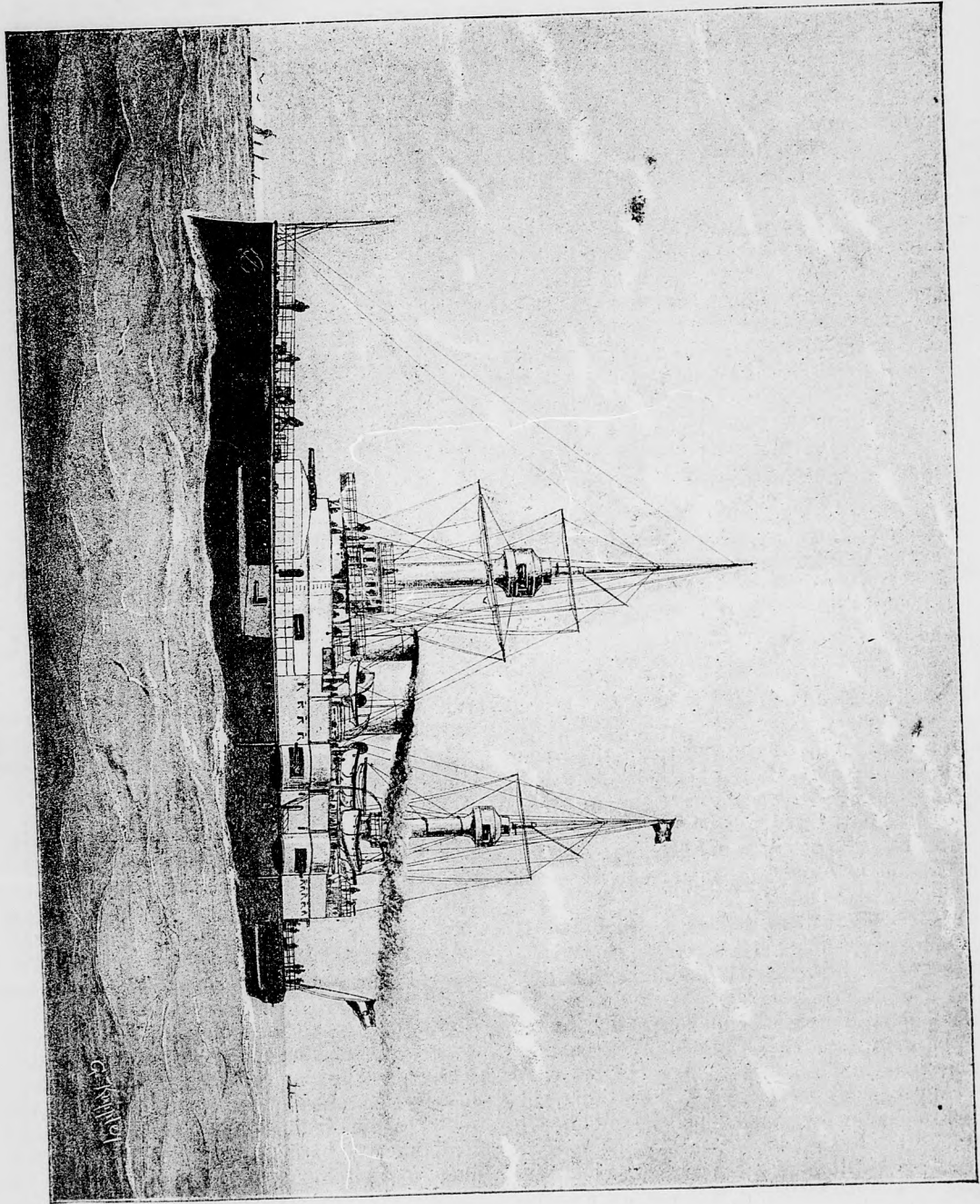
Érezzük, sejtjük, gondoljuk, hogy e rémletes fantóm fölbukkanása a fenyegető bukásnak előpóstája. Krisztust is megkísérti a sátán, de ez büszke fenséggel hártja el incselkedéseit. Az orleansi szüz azonban vesztes fél módjára marad a küzdő porondon, mint közönséges ember, magasabb hatalmak fenhéjazásával szemben. Rendületlenségében való bizakodása már csak merő önhitegetésnek rémlik.

Johanna hallatlan kiválósággal áll az egyetemessel szembe, egész szereplése a természet-fölötti színezetével bir. Midőn azonban azt látjuk, hogy rajta a rendkívülinek a rejtelmes erők hatásának ép oly hatalma van, mint más, közönséges halandón: lehámlik róla a földöntúltság zománca s előttünk áll a gyöngye hajadon, ki meghasonlásba jött önönmagával s elvesztette erkölcsi egyensúlyát. Mindeddig epikus hős volt: a csudáság nyilvánulása tragikus alakká avatja.

Nyomban utána Lionellel, a délezeg angol hőssel kell megküzdenie s alig hogy meglátja, szívében villámként cikázik át a leküzdhetetlen szerelem. Lefegyverzi, de nem öli meg, holott előbb ledöfte a szegény, földönfutó Montgomeryt, bármint esenkedett is az neki. Innen fogva rohamosan siet bukása felé.

(Folytatása következik.)

FIUME—ANCONA VONALI TENGERI HAJÓ.

VESZÉDELMES TÜR.

Nagykőrösi királyjárók.

A „Tanulók Lapja” számára írta: dr. Sölymosy Sándor.

(9)

— Megállj! kiáltott reszkető hangon Miska. Ezek nem kutyák, hanem farkasok! Zöldes fényű, pislogó cerek szemek villantak meg előttük a sötétben. Laczi és Hanzi megborzadtak! — Próbáljunk énekelni, kiabálni, a hogy csak bírunk! adta ki a jelszót elszántan Miska s maga rögtön rákezdte, a mint a torján kifért:

«Mostan kinyílt egy szép rózsavirág
Kit régente vár az egész világ
Betlehemből kibimbózott zöld ág!»

«Mégsem talált szállást az városban,
Maradása lészen csak hosszában,
Mert irigység vagyon az urakban.»

Kétségbeesetten, szoruló torokkal énekelte vele a verset, Laczi és Hanzi. És csodálatos: mintha visszacsammogtak volna. A fekete foltok egyre kisebbednek körülöttük, az égő zöld fénypontok eltűnedeznek, lehunyt fejjel bandukolnak tovább a rút férgek.

A sikerre új erő, bizalom szált beléjük, gyorsított léptekkel haladnak előre, egyre harsányabb hangon éneklük tovább a verseket:

Szűz Mária így kesereg sorsán,
Könyei közt szent fiát altatván;
Nyugszik vele csak egy kevés szalmán».

«Bölesöm volna, abban ringatnálak,
A hidegnek csipni nem hagynálak,
Betakarván, úgy ápolgatnálak».

Csak mentek, mentek egyre tovább. Kutató tekintetük fürkészve járt körül. Elmaradtak-e? Látszanak-e még mindig?

Bizony nem maradtak el. A szokatlan hangok eleinte megriaszhatták őket, szétugrottak s a hóhalmok tulsó oldalain meglapúlva, látatlanul követték áldozataikat. A mint azonban az ének nyújt, idővel kezdtek a hangokat megszokni; ismét közeledtek.

Egy nagy, csattogó fogu ordas oldalogva futott körben körülöttük; a mozgó alakok újra megsokasodtak, a pislogó szemek cerek fénypontjai párosan voltak feléjük fordítva.

S megint összeszorult a szívük. Hanzinak foga vaczogott félelmében, hangja elakadt, reszkető térdekkel követte társai gyors lépteit.

Az énekre ismét beletutult a szörnyű csorda üvöltése.

— Mennybéli szent Atyám! végünk van végünk van.

— Nem még! riadt fel Miska végső erőmegfeszítéssel. — Hanzi, ide a trombitát!

Alig volt annyi ideje, hogy lekasztotta a repedt hangszert Hanzi nyakából s a mint birta szuszszal, belefújt.

Harsogó, recsegő hangokat ontott a trombita.

Ez használt!

Ijedt vakkanásokkal szökött szerte széjjel a farkashad. Farkukat hasuk alá csapva, rohantak szerte ész nélkül. Vonyításuk egyre messzebb és messzebb hangzott, a mint kivehették a trombitaszó szünetei közben. Miska fujta a hangot okádó rézszörnyeteget, de egyre nagyobb szüneteket kelle tartania, hosszabb lélekzetet vennie. Ilyenkor növekedő reménynyel hallgatták a távolban elvesző esaholást.

— Megmenekültünk, fiúk, megmenekültünk! Uristen, hálát adunk néked! — ujjongott fel Laczi.

Hanzinak megeredtek könnyei: a halálfelelem után jól esett amugy szívből kisírnia magát.

Miska tájékozódni törekedett.

— Igen, igen. Az előbb jobbra hagytuk a harsányi majort, most csak balra tovább. A monostornál kell lennünk nem sokára! Hanem a trombitát fujni kell mindig; a ki kifáradt, odaadja a másinak; csak bele kell fujni akárhogy, minél vadabb hangokat ad, annál jobb.

— Add ide. Fujom én! S Laczi vette át a megmentő szerszámot.

Azzal mentek tovább. Ki törödnék most fáradtsággal, mély hóval! Egy jó félóra még s megérkeznek meleg tűzhelyhez biztos falak közé.

Közben harsogott a trombita az éjszakában. Lassankint eltelt a félóra, lábuk kezdte már elmondani a szolgálatot — s különös! A mofostornak sehol semmi nyoma!

Hiába erőltették szeméiket. Most már koromsötét éjszaka vette őket körül. Várták, egyre várták valamelyik hóbuczka mögött, hogy felszáll a klastrom néhány kivilágított ablaka. — Hiába! Pedig addig menni kell, ha rogyó térdekkel is.

A fáradtsággal együtt lepte meg őket a hideg. Mig eleven, pezsgő vérrrel lépkedtek, szinte me-

legük volt az erős hidegség daczára is, de a mint lanyhultak az izmok, a kiállott izgalmak után elernyedtek fáradt idegeik, meg-megborzongtak a palást alatt.

Az erős trombitaszótól zúgott a fejük, kábultan lépkedtek tovább.

A bátor Miska is kezdett kétségbeesni.

— Eltévedtünk! Most már bizonyos! Régen meg kellett volna érkeznünk.

De im! Mikor már azt hitték, hogy elvesztek, hogy itt kell tölteniök az éjt a havon, mikor is menthetetlenül megfagytak volna, — mikor már azt hitték, hogy elhagyta őket az örökös lsten is, egy dombhajlás mögül egyszer csak megvillant a sötét éjbe egy kis fény sugar. Nem ablakból jött, lent ragyogott a földön s imbolygott ide-oda, mint mikor kézi méceset visznek az esti gyalogosok.

Hogy kiegyenesedtek egyszerre! Nem volt fáradt már egyik sem. Nagy sebesen majd-

nem futva, haladtak a lámpás felé, egyre kiabálva:

— Erre vagyunk! Erre tartson, jövünk már.

A lámpás közeledett s csakhamar maguk előtt látták a klastrom kámzsás kapusát, ki mögött más két fráter állt. A trombitaszó csalta ki őket s már jó ideje mentek sietve a hangok felé.

A szerzetesek nyilván nagyobb csoport katonát vártak, a kik, vagy eltévedtek, vagy éji szalást keresnek, — mily nagy volt csodálkozásuk a három maskara-gyerek láttára.

De mindjárt felismerték mi járatban vannak s nagy örömmel vitték őket a klastrom felé, — persze más irányban mint a merre utasaink haladtak.

Majd negyedórai gyaloglás után jutottak csak a klastrom kapuja elé, mely mikor megnyílt előttük, azt hitték a boldog fiúk, hogy egyenesen a mennyországba lépnek.

(Folytatása következik.)

Heti krónika.

— A farsang vége. — A krétai háború. — Az idei tornaverseny. — Tanulmányi kirándulások. — Az ó-budai Kisfaludy-színház. —

A farsang utolsó óráiban írom e sorokat. Odakünn a zené szól, vígan vannak az emberek, hogy kitombolják magukat, mert az már hűshagyó kedden így szokás, én meg elgondolom, hogy mily sajnálatra méltó és mégis szerencsés az, a ki kedvére ki bejehujázza magát. Nincs sem a léleknek, sem a testnek szüksége a tombolásra, kár azokért a fillérekért, melyeket pár óra mámoráért oda dobnak, mikor azokat talán keserves munkával keresték. S mit kapnak érte? Egy napnak az emlékét, a mely nap minden évben megismétlődik és semmi-ben sem különbözik a többitől. Mi, ifjuság, nem tudjuk eléggé megszívlelni egy-egy jó nap esetleges következményeit. Mi boldogok vagyunk, ha matinéenk jól sikerül s ha deákbálunk busásan jövedelmez a segélyező-egyesület javára. Nem vesszük számba, hogy annak érdekében mennyit buzgólkodtunk a saját kárunkra. Hány-szor vettük könnyen teendőiket, hány-szor voltunk szokásunk ellenére felületések s talán itt-ott hiba is esett a kréta körül.

Túltesszük magunkat ezen is, mert Kréta körül csakugyan hiba van. Krétáról minden kis deák tudja, hogy az a Földközi tengernek az egei tengert határoló szigete. Van vagy 300 ezer lakosa, kik közül 184 ezer keresztény, 93 ezer mohamedanus, a többi izraelita. A ke-

resztények görög eredetűk. A sziget török uralom alatt áll és Kirid néven külön vilajetet alkot 1669 óta. 1820—40-ig az egyiptomi alkirály uralkodott rajta, de ekkor kénytelen volt a szultánnak visszaadni. Több ízben tört ki lázadás, így 1867-ben, mikor I. György görög király ideiglenes kormányt állított föl, 1868-ban a görög támogatás megszüntetése végett a szultán Görögországot megtámadta, mire az európai nagyhatalmak kényszerítették Görögországot, hogy a Krétai fölkelek támogatásával hagyjon föl s a sziget török tartomány lett. Ennek daczára történtek újabb fölkelési kísérletek 1887-ben, 1889-ben s most ismét napjainkban. A mohamedánok és a görög keresztények közt lappangó ellenségeskedés kitört, a mohamedánok felgyújtották a keresztények házeit, őket magukat pedig megtámadták és öldökölni kezdtek. A keresztények Görögországba fordultak segítségért. A király saját fiát, a trónörökösöt küldte hivei megvédésére. Erre kitört a harez a görög király s a szultán közt, a ki szintén katonákat küldött tartománya megoltalmazására. E két hatalom közt kiütött háború iránt nem maradhatott közönyös Európa többi hatalmassága sem. Most azon tanácskoznak, hogy miként avatkozzanak bele a dologba s akadályozzák meg a

háborút. György király nem akar engedni s a háborúval föl hagyni, most már Krétát is el akarja foglalni. Egész Európa e versengést nézi s várja az események fejlődését. Attól függ, hogy a többi európai fejedelmek mit határoznak, hogy kinek ítéljük Krétát, melyiknek mennek segítségére. A most folyó háború tehát újabb háborút von maga után, a melyből győztesen a török és görög közül az fog kiemelkedni, a melyiknek a nagyhatalmak pártját fogják. E felett egyelőre még nem döntöttek. Így áll a háborús dolog ügye, a melyről olvasóink is bizonyára hallottak már.

A katonáskodni szerető ifjuság bizonyára szívesen veszi annak hírért, hogy az idei torna-versenyek Székesfehérvárott lesznek, még pedig június 5. és 6-a körül. Egyes budapesti intézetek növendékei ez alkalmat fölhasználva elrándulnak Balatonfüredre is, a mely kirándulás azért ígérkezik érdekesnek, mert, mint értesülünk, félig meddig turista kirándulás lesz, a mennyiben a derék tornászok az út egy részét gyalog fogják megtenni.

Az utolsó előadás.

— Daudet Alfons után. —

Aznap reggel a mint az iskolába mentem, már jól előrehaladt az idő és én féltem, hogy megfognak dorgálni, annál is inkább, mivel a Hamel ur előre megmondotta, hogy a részesülők fogunk felelni. Én azonban egy árva szót sem tudtam belőle.

Elgondoltam, hogy jobb volna elkerülni az iskolát és a mezőre menni, hisz oly kellemes volt az idő. Az erdő szélén a rigók füttyentettek, a mezőn, a fűrészmalom mögött pedig a poroszok tartottak gyakorlatokat.

Mindez jobban vonzott engem, mint a részesülők összes szabályai, de mégis volt annyi erőm, hogy ellentállottam a kísértésnek és siettem az iskolába.

A mint a városháza előtt elmentem, sok ember állott ott és olvasta a hirdetések. Két év óta innen tudtunk meg minden rossz hírt, a vesztett csatákról, a közeli zsarolásokról és parancsokról. «Ugyan mi történhetett ismét?» gondoltam magamban a nélkül, hogy megállottam volna.

A mint így a téren keresztül futottam, oda kiáltott hozzám a kovács, a ki inasával a hirdetésményeket elolvasta:

— Ne szaladj annyira öcsém! Ugyis elég korán érsz még az iskolába.

Igy hát az évnékövetkezendő része elég érdekesnek ígérkezik. Most van készülöben egy Olaszországi út, melyet a székesfehérvári kereskedelmi akadémia tanulói tesznek meg husvétkor; ott van az egyiptomi utazás, melyet e hónapban kezdenek meg a n. váradi kereskedelmi iskola növendékei; júniusban a tornaverseny lesz, — májusban meg a szerkesztő ur megtehetné velünk a szokásos ereszi kirándulást Eötvös sírjához. (A mennyire a körülmények engedni fogják, meglesz. Szerkesztő.) — Nem fogunk ki tehát az érdekesnek ígérkező eseményekből.

Ha még megírom, hogy a főváros egyik testvér városrészében, (O-Budán új színházat emeltek, mely a magyar vigjáték atyja nevére Kísfaludy-színház nevet kapott, úgy hiszem, hogy a legutóbbi idők eseményeiről beszámoltam.

Ezzel aztán kötelességemnek is eleget tettem s magamat ajánlva leteszem a tollat.

Referens.

Azt hittem, hogy tréfál és lélekszakadva futottam az iskola udvarára.

Óra előtt az osztályban rendesen nagy láma szokott lenni, mely még az utcára is kihallatszott; az asztalfiókokat kibuzták és besapták, a leczkét még egyszer ismételték és össze-vissza kiabáltak. Mindehhez még a tanár figyelmeztetően vonalzójával a padra ütött:

— Csend legyen!

E lármára számítottam, hogy észrevétlenül padomba suhanhassak. De ép ma csendes volt, mint egy vasárnap reggelén.

A nyitott ablakon át már helyeiken láttam pajtásaimat és Hamel ur vasvonalzójával hóna alatt fel és alá járkált az osztályban. Akarva nem akarva fel kellett nyitnom az ajtót és a nagy csendben beléptem. Természetesen elvörösödtem és gonosz sejtelmek szállottak meg. — De csalódtam.

Hamel ur szeliden rám nézett és csak azt mondta:

— Menj hamar helyedre Feri, már nélkülöd akartuk az előadást megkezdeni.

Keresztül léptem a padon és helyemre ültem. Csak mikor ijedtségemből valamiképp magamhoz tértem, vettem észre, hogy a tanító ur

szép zöld kabátját, ránczos ingét és fekete selyemből kötött térdig érő nadrágját öltötte föl, a mely ruházatot, csakis a vizsgálatok, vagy a dijak kiosztása alkalmával vett fel. Még az osztály is valami rendkívül ünnepies színezettel bírt.

De a mi legjobban meglepett: hátul a padokban, a melyek rendesen üresek voltak, falubeli emberek ültek csendesen, mint mi. Az öreg Hauser, háromszögletű kalapjával, a volt polgármester, a volt levélhordó és még többen. Szomorúság látszott mindeniknek arcán. Az öreg Hauser még egy ábéczés könyvet is hozott magával, mely nyitva feküdt a térdén. Nagy szemüvege e lapok között hevert.

Mialatt mindezeket csodálkoztam, Hamel ur a katedrara lépett és ugyanazon szelid, de komoly hangon, a melylyel engem az előbb fogadott így szólt hozzánk:

— Fiaim, ez az utolsó nap, melyen nektek előadást tartok. Berlinből rendelt jött, mely szerint ezentúl Elzász-Lotharingiában németül kell tanítani. Új tanítók holnap jön. Ma van utolsó francia órátok. Kérlek benneteket, figyeljete!

Tehát ezt olvasták a városháza előtt a hirdetésen.

— Utolsó francia óráim!... És én... alig tudtam még irni. Sohasem fogok tehát irni tudni? Sohasem fogok előre jutni!...

Mennyire megbántam, hogy annyi időt avval töltöttem el, hogy madárfészeket szedtem ki, vagy a midőn korcsolyáztam!

Könyveim, melyeket azelőtt oly unalmasnak találtam, nyelvtanom, bibliám úgy tűntek fel most nekem, mintha régi jó barátaim lettek volna. Ugy fájt, hogy őket el kell vesztennem!

Ép így voltam Hamel ural szemben is. Az a gondolat, hogy ő elhagy bennünket, hogy soha sem fogom többé látni, minden büntetést eltörölt emlékezetemből, melyet tőle valaha kaptam.

Szegény ember! Tehát az utolsó előadás tiszteletére vette fel ünnepi ruháját. Csak most fogtam fel, hogy miért jöttem el a falubeli öreg emberek és ültek az utolsó padokba. Ugy látszott, mintha azt akarták volna mondani: «mint bánjuk, hogy nem jöttünk el többször is ide!»

Igaz, ugyan, hogy a hála egy neme is nyilvánult ebben tanítónk és negyven esztendei hű szolgálata iránt, a kötelesség egy neme az édes haza iránt, mely vele bucsuzott.

Ennyire jutottam elmélkedésemben, midőn

Hamel ur felszólított. Rajtam volt a sor, hogy felmondjam a leczkét. Mit nem adtam volna érte, ha a részesülők szülő szabályt elejétől végig hiba nélkül el tudtam volna mondani! De már az első szavaknál megakadtam s szívszorongva álltam és hallgattam. Nem mertem fejemet felemelni. De Hamel ur így szólott hozzám:

— Nem akarlak megdorgálni Feri, eléggé meg vagy úgy is büntetve. Látod ez épen a baj! Minden nap azt mondjátok:

— Eh, hisz még van időm, majd tanulok holnap

És látod most hogyan történt! Óh az volt Elzász baja, hogy a tanügyet máról holnapra halasztotta.

Igazuk van azoknak kik így szólnak:

— Hogyan, ti francziák akartok lenni s nem tudjátok nyelveteket sem irni, sem beszélni?

Nem magad vagy az oka szegény fiu. Mindnyájan sok szemrehányást tehetünk önmagunknak. Szüleitek nem sokat gondoltak tanításotokkal; inkább a mezőre vagy a szövőgyárba küldtek benneteket, csak hogy egy pár rongyos sous-val több keresetük legyen! S nekem nincs-e, miért szemrehányást tegyek magamnak? Nem öntöttem-e meg kertemben veletek a virágokat, a helyett, hogy tanultunk volna? S bántott-e lelkiismeretem, hogy szünetet adtam nektek, ha pisztrángot mentem halászni?

Ezután Hamel ur a francia nyelvről kezdett el beszélni. Elmondá hogy ez a világ legszebb és legvilágosabb nyelve.

Órizzük meg folyton s ne felejtjük el soha, mert míg egy rabszolgaságba jutott nép nyelvet megtartja, börtönének kulcsát tartja kezében.

Azután Hamel ur elővette a nyelvtant s megmagyarázta a kérdéses szakaszt. Magam is csodálom, hogy mily hamar értettem meg mindent. Minden a mit mondott oly könnyű és oly egyszerű volt!

Ugy látszott, mintha sohasem vigyáztam volna annyira s tanárunk nem magyarázott még ily türelmesen. Mintha a szegény ember minden tudományát elének akarta volna önteni mielőtt bennünket elhagyna.

Most a szépírási óra következett. E napon Hamel ur egészen új szépírási mintákat készített. Minden lapon szép, gömbölyű betűkkel ez állott: France, Alsace, France, Alsace.

Es csodálatos volt, mennyire megőreltette magát és mily buzgalommal irt mindenki. Nem lehetett mást, csak a tollak szerzegését hallani. Egyszer eserebogarak repültek be az ablakon,

de senki sem figyelt rá, még a legkisebb sem kik buzgón pingálták betűiket a fehér lapra.

Időnként, ha irkából föltekinttem, ott láttam a tanító urat, a mint mozdulatlanul ült. Szemeit körüljártatta a teremben és mindent jól megnézett.

Míntha a kis iskolát minden részével jól emlékezetébe akarta volna vélni.

En Istenem! negyven év óta ült ezen a helyen. Ugyanazon udvar volt előtte, ugyanazon változatlan osztályllyal.

Csak a padok koptak meg a hosszú használatból és tükörsimává váltak, a diófák az udvaron megnöttek és a komló, melyet maga ültetett, körülvette az ablakot és felkuszott a tetőzetig.

Mennyire fájhatott a szegény embernek, hogy mindezt itt kell hagynia, mert holnap már el akart utazni, örökre el ezen országból.

Mindamellett volt annyi ereje, hogy az előadást megtartotta. A szépírás óra után történelem következett, mely után a kicsinyek együtt elénekelték Ba-, Be-, Bi-, Bo-, Bu-, jokat. Hátnál a teremben az öreg Hauser föltette szemüvegét és betűzgetett a kicsinyekkel az abcés könyvből.

Észrelehetett rajta venni, mennyire igyekezett. Hogy megértsék őt. Hangja reszketett a meghatottságtól és oly furcsa volt őt hallgatni, hogy nevetni és sirni szerettünk volna egyszerre.

Óh, ez utolsó előadást soh'sem fogom elfelejteni!

Egyszerre delet ütött a templom harangjának ércnyelve. Ugyanezen pillanatban megszólaltak a gyakorlatokról hazajövő poroszok kürtjei . . .

Hamel ur halványan felemelkedett székről.

— Barátaim, mondá, gyermekeim én . . . én.

De valami szorongatta torkát, nem tudta befejezni a mondatot. Ekkor odament a táblához, kezébe vette a krétát és a mily nagy betűkkel csak tudta ráírta:

Vive la France!

Aztán odatámasztotta fejét a falhoz és mozdulatlanul állva maradt. Csak kezével intett, a nélkül, hogy szólott volna:

Az előadásnak vége! . . . menjetek, menjetek! . . .

K. H.

Iskolai hírek.

A **székesfehérvári** állami főreáliskola ifj. önképzőkörre Vajda Jánosról, nemrég elhunyt költőnkéről, diszgyűlésben emlékezett meg, melyen Spitkó Lajos főigazgató, Dr. Kuthy József igazgató és az intézet tanári kara megjelent. A diszgyűlést Schvarcz Endre 8. o. t. ifj. elnök nyitotta meg emlékbeszédével, mely nagy hatást tett a hallgatóságra. Majd Kiss István 8. o. t. olvasta fel «Vajda költészete» cz. sikerült dolgozatát, melyben behatóan foglalkozott Vajda költészetével. Szavaltak: Eislitzer Gyula 8. o. t. Lusitan-dal; Hajnal S. S. o. t. «Virrasztó» Mállér Béla 8. o. t. «Harmincz év után» Reich József 8. o. t. «Sirból» cz. költeményt. Vajda ezen nagy költeményét mely tanulmányozást mutató sikerrel szavalták a szavalók. A diszgyűlés, melyen az intézet ifjúsága szép számmal megjelent, általános tetszés közepette nyerte befejezését.

A **nagy-szebeni** állami főgymnasium ifjúsága 1897 február hó 24-én «Berzsenyi Dániel» ünnepélyt rendezett a következő műsossal: «Egyveleg» az ifjúság zenekara. Berzsenyi élete és művei» felolvasta: Rázel István 8. o. t. «A kürt szava» Vegyeskar. «A felkelő nemességhez» nagyon jól szavalta: Pál Gábor 6. o. t. «A magyarokhoz» szavalta: Fodor János 6. o. t. «Hymnusz» elég sikerülten szavalta: Gödri Ferencz 5. o. t. «Ha elmegyek» és «Csinos Palkó» szépen előadta a vegyeskar. «Részlet Kölcseynek Berzsenyi felett tartott emlékbeszédéből» felolvasta: Bratu Aurél 8. o. t. «Népdalok» előadta: a zenekar. Ezzel az ünnepély véget ért.

A **brassói** rom. kath. főgymnázium önképzőkörre folyó hó 20-án gyűlést tartott. A mult gyűlésről íeltett jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése után Vaszika V. S. o. t. Petőfinek «Hazámhoz» cz. költeményét, Wolf J. 6. o. t. pedig Vörösmartynak «Zivatar» cz. költeményét szavalta. Ezután Balázs J. 7. o. t. olvasta fel «Két éve mult» cz. költeményét. Most Kovácsy J. 7. o. t. olvasta fel «A lutri bolondja» cz. elbeszélését. Ezt követte «Az okklissicus vagy deákos iskola és főbb képviselői» cz. nagy szorgalomról tanuskodó értékezés felolvasása, szerzője Szele Béla 7. o. t. által. Majd Altstädter O. 7. o. t. olvasta fel «Berzsenyihöz» cz. hazafias lendületű költeményét. Erre az «Est» cz. el nem fogadott dolgozat bírálatának felolvasása következett. Most Molnár D. S. o. t. olvasta fel «Éjjel» cz. elmékedését. Ezt Schwartz J. 7. o. t. szavaltatta Gyulai P. «Pókayné»

cz. költeményével. Ezután a kör a lemondás folytán megüresedett aljegyzői állást töltötte be Szele B. 7. o. tanulóval. Több elintézendői tárgy nem lévén, az elnök a gyűlést bezárta.

A **debreczeni** ev. ref. főgymnásium önképzőkörre 1897. február 28-án tartotta X-ik rendes gyűlését, tek. Dr. Gulyás István és Dr. Peczkó József tanár urak jelenlétében. Elnök a gyűlést megnyitván, aljegyző felolvasta a mult gyűlés jegyzőkönyvét. Ezután Skrovina Ottó 7. o. t. szavaltta Gyulai Pál «Pókainé» cz. költeményét Szavaltatát a kör tudomásul veszi. Szilágyi Imre 6. o. t. bírálta Dóczy Jenő 6. o. t. «Kreanics Pál» cz. humoreszkjét. Bíró a minden tekintetben csinos munkát megdicséri. A kör megegyezik a bírálat végeredményével, de magát a bírálatot csak tudomásul veszi. Rácz Lajos 6. o. t. felolvasta «Grandeza il Nuzirvana» cz. románézőnakkil-ik részét. Bírálatra Krampera Ede 7. o. t. veszi ki. Alélnök Krampera Ede 7. o. t. jelenti a kitűzött «Petőfi óda» pályázatnak sikeres eredményét, mely szerint a beérkezett 7 pályamű közül a 2-ik sz. «Plutó» jelű vers nyerte el a díjat; az óda szerzője ismeretlen s a kör felszólítja szerzőjét, hogy minnél előbb jelentkezék. Két pályamunkát pedig, az 1. és 6. számot, egyenlően megdicsérte a bíráló-bizottság. Az 1. számú óda szerzője Oláh Gábor, a 6. számúnak Tóth István 8. o. t. Végül Ungár Simon 8. o. t. szavaltta Kiss József «Roboz Agnes» cz. költeményét. Szavaltatát a kör megdicséri.

VEGYESEK.

Ezer magyar feladat. Lapunk szerkesztője, Dr. Rupp Kornél munkája díszes kiállításban február végén elhagyta a sajtót. Ajánljuk lapunk összes előfizetőinek és híveinek figyelmébe. A ki 8 előfizetőt gyűjt a 340 lapos szép kiállítású érdekes és hasznos könyvre, *egy ingyenpéldányban* részesül, aki 4 előfizetőt gyűjt, feleáron, aki 2 előfizetőt gyűjt 1 frt 50 krért kapja a könyvet, melynek bolti ára 2 frt. A megrendelések szerkesztőségünkbe is intézhetők, a megrendelési pénzek azonban Hangoz Antal könyvkereskedő címére — Budapest, IV., Calvintér 5. sz. küldendők. Gyűjtő iverekkel szivesen szolgál szerkesztőségünk azoknak, a kik a könyvre megrendeléseket óhajtanak gyűjteni s így tisztelet példányhoz jutni.

Jutalmazott pályamunkák. «A Magyar Turista-Egyesület a mult évben pályázatot

hirdetett valamely középiskolai tanuló által az 1896. év nyarán tett hazai turista utnak, illetve kirándulásnak leírására. A pályázatra beérkezett hét dolgozat közül a bíráló-bizottság Köpesdi Sándor indítványára az első díjat, három aranyat; Gundel Antal budapesti IV. ker. főreáliskolai 7. o. t.; a második díjat, 2 aranyat, Szécskay György budapesti gymn. tanuló (Budapest, VIII. József-u. 17.); a harmadik jutalmat, 1. db aranyat, Singer Géza gymn. tanuló nyerte el. A M. T. E. a nevezett pályamunkát közlés végett a Tanulók Lapjának engedte át, ez által is felhívni kívánván az ifjúság figyelmét a turistaság ügyére s az egyesület által tanulók részére évenként kiírandó pályázatokra.

Uj főigazgató. A budapest-vidéki tankerület főigazgatóját, dr. Hómán Ottót, ő felsége a király a kultuszminiszteriumhoz miniszteri tanácsossá nevezte ki. Helyét a főigazgatóságban Francics Norbert volt győri főgymn. igazgató és orsz. képviselő foglalta el. Kinek kinevezését a hivatalos lap keddi száma közölte. Az új főigazgató tudományosan képzett, jó modoru és igen szeretreméltó ember, a kit tanárkörében tanítványai mindig nagyon szerettek. Azért tehát a hataskörébe eső intézetek maturandusainak nem lesz okuk az előttük eddig ismeretlen főigazgatótól rettegni.

IRODALOM.

Gaal Mózes. Berni Detre, az Amelungók hőse. Gaal a magyar irodalom egyik legjobb mesemondója. Tiszta, erőteljes magyarságában a népmesék naiv bája hat ránk, az az öserő, mely a magyar nép meséit fajunk tükörévé teszi. Az Amelung-monda a Nibelungokkal együtt a németek legszebb nemzeti mondája. Hatalmas, nagy hősök tettei, melyek nemcsak a fiatal szíveket vonzák, hanem a nagyok lelkét is felfrissítik. Tavaly ugyancsak tőle jelent meg a Nibelung-éposz átdolgozása s most a hozzánk közelebb eső Berni Detréről szóló mondat alakította igazi művészetté. Itt már összeszövődnek a hunmagyar mondák számai a germán mondával, itt a pogány lovagvilág legrokonszenvesebb hőse körül. Kusza, szökevényes számai a mondanak itt egységes képekké szövődnek a szépséges epizódok során, melyek mellett csinos képek teszik színesebbé az olvasó képzelmet. Érdekes e könyvecske nemcsak meséje szépségeért; de haszonnal forgatható minden művelt embernek különösen manapság mikor a Wagneroperák divatja a germán lovagvilág ismeretét is szükségessé teszi. A Franklin társulat nyomdájából kikerült könyv a Vasárnapi Könyvtár tetszetős alakjában jelent meg és ára 20 kr.

Echegaraynak, az európai hírű színpadokat uraló spanyol drámaírónak nálunk is színre került hatásos drámáját Marianát hozza az Olcsó könyvtár legújabb (372.) száma. A dráma nagy költői értékét már színrekerültekor is elismerték kritikásai. A szenvedély hatalmas ereje szólal meg alakjaiban, érdekesen, szinte izgatón lefolyó jeleneteiben. — Az érzések ellenállhatatlanul ragadnak magunkkal s nem tudjuk mit csodáljunk jobban: a nagy drámai erőt, melylyel az író felépítette cselekvényét, vagy párbeszédeinek finom, kifejező voltát-e? A modern társadalom nagy problémái mozgató alakjai az ő drámáinak egy-egy hatalmas szenvedély megragadó rajzában. S ha a színpadon látva ellenállhatatlan erővel vonzanak, olvasván, még jobban élvezzük. Teljes lesz a mű értéke előttünk akkor, ha, mielőtt színpadon látjuk, elolvassuk. A magyar fordítás, mely Szalai Emil munkája, teljesen részolgál a dicséretre. Jól folyó magyarságban igaz értékekben érvényesülnek a mű költői szépségei. A csinos formájú könyv ára 30 kr.

FEJTÖRŐ.

— *Rovatvezető: Császár József.* —

1. Számtani kérdés.

Egy lövésznyerő a nyerők mindegyike 45 db. arannyal kapott kevesebbet, mint az előtte való. Az elsőnek 360 drb. a többinek összesen 990 drb. jutott. Kérdés: hány nyerő volt?

2. Földrajzi kérdés.

Melyik ága az a Rajnának, a mely Gerden tartományban szakad el s a Massal egyesülve a Merverdet alkotja?

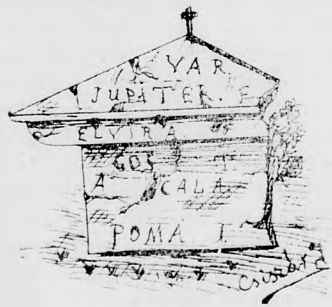
Történelmi kérdés.

Ki volt a husziták azon vezére, a ki szegény földműves szülőktől származott? Jobb szemét gyermek korában elvesztette. Részt vett a török elleni háborúban és az incourti ütközetben. Husz János kivégeztetése után a husziták vezére lett. Zsigmond ellen mit védett s mikor?

4. Természetrizai kérdés.

Melyik állat az a melynek teste a fenyőtobozhoz hasonlóan pikkelyekkel van fedve? 1-3 m. hosszú. Hazája Nyugat-Afrika. Melyik rendbe tartozik?

Képrejtvény.

«Kosmos» műintézet nyomása. Budapest, VI., Aradi-utca 8.

Mértani kérdés.

Valamely derék egyenközéni formájú telek 17 méterrel hosszabb, mint a minő széles és 3710 m. a területe; kérdés: mi annak hossza és szélessége?

A 8. számban közölt fejtörők megfejtése.

Számtani kérdés. Az egyik szám 17.

Földrajzi kérdés. Achalzik.

Történelmi kérdés. Baján, avar khagán.

Természetrizai kérdés. Közönséges cserebogár (melonlontha vulgaris)

Képrejtvény. A hiu reménység az élet megrontója.

A Fejtörő kérdések megfejtői.

Kövesi Rezső, Schulz Ármin, Petrofszky József, Slakovits Gergely, Gonda Elemér, Orbán Károly, Dudás György, Divéky Adorján, Kolm Vilmos, Czilezer Ernő, Horváth Béla, Schwarcz Izidor, Sélley Kázmér, Fehér Jenő, Deutsch Zoltán, Káldy Tódor, Krausz József, Vitnyédi Ernő, Adorján Jenő, Lázár János, Singer Pál, Sebő Jenő, Zoltvány Mihály, Fügő Dénes, Obermayer János, Fiáth Lajos, Seidel Kálmán, Marton Ede, Kompos Aladár, Vindermann Lajos, Mayer Frigyes, Magyar János, Bauer Mihály, Tottay István, Egyed Lajos, Maurer Károly, Hegedüs Ferencz, Fleischmann Pál, Fischer Albert, Grünwald Béla, Szauer László, Szupper Alfréd, Nyárády Béla, Kovács János, Horváth József, Nagy Béla, Gadó Sándor, Offenmüller Zsigmond, Keresztes György, Vársárhelyi János, Kutassy Béla, Markovics János, Hodács Ágost, Kerekes Lajos, Kuner Jenő, Kiss Béla.

A kitzűött jutalmat Fischer Albert nyerte el Nagykanizsán.

Szerkesztői telefon.

Sz. Igen. — L. J. Elég néhány is. A rejtvényeket a rovatvezetőnek adtuk. — K. P. Budapest. Ugy emlékezünk rá, hogy valószínűleg fordítás. Fogunk mi arról még az idén is cikket közölni. — 2009. Küldhetnek be, — de csak jól. Az önképző-köri jelentéseket mind kiadjuk, a mennyire helyünk engedi. — W. F. Kassa. Igen szívesen. A lapot tessék a kiadóban meg-reklamálni. — Schweitzer D. Miskolc. A bekötési táblára a pénzt előre be kell küldeni, ha utánvétellel küldenénk, 40—45 krral többre kerülne. Ha beküldi teljes és pontos címét, gyűjtőit is kap. — Ny. B. bölcs. hallg. A közleményt köszönjük. A közlendeők közé soroztuk, csak egy kis türelmet kérünk, mert sok kéziratunk van. — Sp. Károly Ungvár. Kérdésére nem lehet e helyen röviden válaszolni. Érzékeny lemezt bajos készíteni s nem is érdemes vele vesződni, mert olcsón lehet készen kapni. Fényképező készülékeket áruló céget nem ajánlhatunk, mert magunk is foglalkozván a fotografálással, tudjuk, hogy az kényes dolog. Az olcsó nem jó, a jó sokba kerül. — V. oszt. N.-Körös. A hiányzó számokat csak a kiadóhivatal küldeti el. — *Több kérdésre a jövő számban.*

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt
A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA AJÁNLVA.

Előfizetési árak:
Egész évre ... .. 4 frt.
Fél évre ... .. 2 frt.
Negyed évre ... .. 1 frt.
Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:
Dr. RUPP KORNÉL
főgymnasiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” műintézet, kő- és könyvnyomda és hírlapkiadó részv.-társ.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, IX., Soroksári-utca 31.
KIADÓHIVATAL:
Budapest, VI., Teréz-körut 23. sz.
KÉZIRATOKAT
nem adunk vissza.

Márczius 15.

Megint eljött márczius 15-ike, negyvenkilenczedszer, mióta e napot a magyar nemzet ünnepei közé sorolta. Számos év, számos alkalom s a nemzet mindenkor kegyelettel, lelkesedéssel illette meg e napot. Első évfordulóiban azonban fájdalmas ünnepek valának. Csak a szív érezte, csak a szem sugározta a lelkesedést, mely az ajkakon némaságba halt. Mily fájdalom vala az, midőn a szólás-szabadság, a szabadsajtó emlékünnepe hallgatni kellett arról, a mi minden szívnek egyetlen érzése, minden agynak egyetlen gondolata volt. Évtizedek multak el azóta, de a nagy nap emlékét nem halványították el, a nemzet kegyeletét nem csökkentették iránta.

Ti, kedves ifjuság és mi mindnyájan boldogabb időt értünk, mint azoknak a szomorú napoknak tanúi. Ránk szebben, sokkal szebben virrad fel e nap: szabad hazában szabadon lelkesülünk a mi márcziusunk idusának emlékeért. Igazi nemzeti ünneppé lett e nap, melyet büszkén ül meg immár a nemzet apraja-nagyja, a főváros s az ország egész polgársága és összes iskoláinak ifjusága. S ez jól van így: ama nagy nap iránti lelkesedésünknek a jövőre is hatása leszen, oly példa ez, melyből a jövő is lelkesedni s cselekedni tanul. Most is e lelkesedés hozott ide minket és titeket, hogy oltártűzet gyujtsunk a dicső nap emlékének s mindazoknak, kik e nap szent eszméit diadalra segíték. Tegyük ezt úgy, hogy ama csodás nap történetére visszaemlékezünk; mert hisz az ifjuságnak a lelkesedésen kívül még egy nemes és életbevágó feladata van: a tanulás. Mily boldogító tanulság az, kedves ifjak, melyet márczius 15-ikének történetéből

levonhattok: a nemzet erejébe vetett hit, a jövőjében való remény s a hazaszeretet. Hallgassátok és tanuljátok meg a nagy nap eseményeit s ne menjetek el az oltártól a nélkül, hogy szívetekbe ne vésztétek volna a hármass tanulságot.

Az 1843-at megelőző 25 év reformmozgalmai és forró vágyai után végre századok óta először hívta össze magyar meghívó az országgyűlést 1847 november elejére Pozsonyba. Az országgyűlés először néhány nagy elvet iktatott törvénybe, mint a köztelviselést, örökvaltságot, a városok rendezését s az ösiség eltörlését, de aztán megint csak átment a régi gravaminális országgyűlések kesergő modorába. A sérelmi vitát, a hosszadalmas huzavonát 1848 február végén a párisi forradalom híre szakította meg, mely a magyar országgyűlést is izgalomba hozta. Kossuth Lajos fölismervén a kedvező alkalmat, megkísérelte a nagy czélok elérését s a márczius 3-iki ülésen megpendíté a magyar parlamentáris kormány eszméjét. A mérgekelt Széchenyi, a tüzes Kossuth s a többiek mind ennek elérésében látták távoli végcéljukat. S ime, a távolság nem is vala oly nagy, a minőnek képzelték. Az alsó tábla csakhamar elfogadta Kossuth javaslatát, csak a főrendek többsége vonakodott tőle. Huzták-halasztották a döntést, míg a halasztásnak megint egy forradalomnak híre nem vetette végét, a bécsi forradalom volt ez, márczius 13-ikán. E hírek nyomása alatt, márczius 14-ikén a felső tábla is elfogadta Kossuth javaslatát, úgy, hogy az országgyűlés küldöttsége másnap már Bécsbe ment vele, a javaslatnak törvénynyé szentesítése végett.